

# 8 - A gyerekek ügyeinek bírósági eljárás mellőzésével történő kezelése

Szerző : PILnet - Utoljára frissítve : 29.11.2022

Nemzetközi dokumentumokban (Pekingi Szabályok, Gyermekjogi Egyezmény 40. Cikkely, ENSZ Gyermekjogi Bizottsága 24. Sz. Általános Kommentár) megfogalmazott elírás, hogy lehetőséget biztosítani a gyermekek ügyeiben a bírósági eljárás mellőzésére. Ennek formái fiatalkorú terhelt esetén a közvetítői eljárás (Be. LXVI. fejezet), és a feltételes ügyészi felfüggesztés (Be. LXVII. fejezet).

Nem jelenti az eljárás mellőzését, de jelentősen lerövidíti annak időtartamát, ha az előkészítő ülésen lehetőség van arra, hogy ügydöntő határozatot hozzon a bíróság, valamint ha büntetővégzést (Be. 741. §) hoz a bíróság.

## Menü

- 8.1 Az eljárás szakaszai
- 8.2 Az eljárás elterelésének előnyei, hátrányai
- 8.3 Az eljárási garanciák érvényesülése

## 8.1 Az eljárás szakaszai

A büntetőeljárás rövidítését célzó lehetőségeknél, ha az előkészítő ülésen lehetőség van arra, hogy ügydöntő határozat meghozatalára kerüljön sor a fiatalkorú ügyében, mert beismerő vallomást tett, és a bíróság nem látja akadályát az ügy előkészítő ülésen való elintézésének. (Be. 504.§) Ilyen esetekben is ismertetni kell a környezettanulmányt, a pártfogó felügyelői véleményt és az összefoglaló pártfogó felügyelői véleményt. Ilyen módon a kiszabott büntetés összhangban lehet a fiatalkorúak ügyeire meghatározott büntetési célokkal.

Fiatalkorú esetében esetében nincs helye tárgyalásról lemondásnak. A fiatalkorúakra irányadó enyhébb szankciórendszerre tekintettel a tárgyalásról való lemondás nem is járna olyan előnyökkel, mint a felnőtt vádlottak esetén.

A bíróság a büntetővégzést az ügy érkezését követő egy hónapon belül hozza meg. (Be. 741.§) A bíróság az ügyészség indítványára vagy hivatalból háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmény esetén tárgyalás mellőzésével, az ügyiratok alapján büntetővégzést hoz, ha az ügy megítélése egyszeri, a vádlott szabadlábon van vagy más ügyben tartják fogva, és a büntetés célja tárgyalás nélkül is elérhető. (Be. 740.§)

A büntetővégzés meghozatala elnevezésű konszenzuális eljárás egyik alapfeltétele a fiatalkorú aktív közreműködése. Ennek az eljárásnak az a legnagyobb előnye, hogy az eljárás gyorsabban lezajlik és a fiatalkorú vádlott is hamarabb mentesülhet a hátrányos jogkövetkezmények terhe alól.

Ebben az eljárásban nem lehet fellebbezni - az egyedüli jogorvoslati lehetőség a tárgyalás tartásának kérése. Ezt kérheti a fiatalkorú vádlott, védője és törvényes képviselője is a vádlott hozzájárulása nélkül. Lehetőség van arra, hogy a fiatalkorú vádlott a tárgyalás tartására vonatkozó kérelmét visszavonja. Abban az esetben viszont, ha ezzel a lehetőséggel a fiatalkorú vádlott védője vagy törvényes képviselője kíván élni, akkor azt csak a vádlott kifejezett hozzájárulásával teheti meg. Ha a fiatalkorú vádlott részére nem lehet valamilyen okból kifolyólag kézbesíteni a tárgyalás mellőzésével hozott végzését a bíróságnak, akkor abban az esetben a fiatalkorúak bíróságának gondoskodnia kell eseti gondnok kirendeléséről a fiatalkorú vádlott számára.

A közvetítői eljárás (közkeletű nevén: mediáció) a gyanúsított és a sértett megegyezését, a bűncselekmény következményeinek jóvátételét és a gyanúsított jövőbeni jogkövető magatartását elősegítő, a gyanúsított, illetve a sértett indítványára, vagy önkéntes hozzájárulásukkal alkalmazható eljárás. (Be. 412.§)

A jogszabályok alapján az elkövető tevékeny megbánása a legfeljebb ötévi szabadságvesztéssel büntetendő élet, testi épség és az egészség elleni, az emberi szabadság elleni, az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni, a közlekedési, a vagyon elleni, illetve a szellemi tulajdonjog elleni bűncselekmények miatt indult büntetőeljárásokban váltja ki (Btk. 29.§). Az ügy közvetítői eljárásra utalásának feltétele, hogy a gyanúsított a bűncselekmény elkövetését beismerje, a sértett és a gyanúsított a közvetítői eljáráshoz hozzájáruljon és jogszabályban meghatározott, a közvetítői eljárást kizáró körülmény ne álljon fenn. (Be. 413.§)

Mediáció esetén az ügyészség az eljárást egy alkalommal, hat hónapra függeszti fel. Az ügyészség az eljárást felfüggesztő határozatot a közvetítői eljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező pártfogó felügyelői szolgálattal is közli.

Ha a közvetítői eljárás során a sértett és a gyanúsított között a közvetítői eljárásról szóló törvény szerinti (2006. évi CXXIII. tv.) megállapodás létrejött, a közvetítő a megállapodást megküldi az ügyészségnek. Amennyiben a közvetítői eljárás eredményes, a fiatalkorú ellen az eljárást meg kell szüntetni.

A másik út a gyermekek ügyeinek bírósági tárgyalás mellőzésével történő rendezésére a feltételes ügyészi felfüggesztés. Az ügyészség határozattal felfüggesztheti az eljárást, ha a nyomozás nyolcévi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetéssel büntetendő bűncselekmény miatt van folyamatban, és a bűncselekmény jellegére, az elkövetés módjára és a gyanúsított személyére tekintettel a feltételes ügyészi felfüggesztéstől a fiatalkorú helyes irányú fejlődése várható. (Be. 690.§) Ha a fiatalkorúval szemben feltételes ügyészi felfüggesztésnek van helye, az ügyészség az eljárást a Btk. Különös része által meghatározott büntetési tétel keretei között, egy évtől három évig terjedő időre függeszti fel.

Az ügyészség a feltételes ügyészi felfüggesztés előtt pártfogó felügyelői vélemény beszerzését rendeli el, ha a pártfogó felügyelet céljának elősegítése érdekében külön magatartási szabályt vagy kötelezettséget kíván előírni.

A pártfogó felügyelői véleményben a pártfogó felügyelő javaslatot tesz a fiatalkorúval szemben egyedi magatartási szabály vagy kötelezettség elrendelésére és - az ügyészség rendelkezése hiányában is - kitér arra, hogy a fiatal a kilátásba helyezett magatartási szabályok vagy kötelezettségek teljesítését vállalja-e, és képes-e teljesíteni, valamint arra, hogy a sértett hozzájárul-e a részére adandó jóvátételhez.

Ebben az eljárásban meghatározott célra történő anyagi juttatás teljesítése, vagy a köz számára történő munkavégzés fiatalkorú elkövető számára is előírható, azonban – összhangban a Btk. közérdekező munkára és jóvátételi munkára vonatkozó rendelkezéseivel – csak a feltételes ügyészi

felfüggesztésről szóló döntés meghozatalakor tizenhatodik életévét betöltött fiataikorú számára.

## 8.2 Az eljárás elterelésének előnyei, hátrányai

A magyar szakirodalomban leggyakrabban megjelenő érvek a fiataikorúak ügyeiben alkalmazható közvetítői eljárás és feltételes ügyészi felfüggesztés mellett:

- A konfliktus megoldására fókuszáló megoldások,
- A sértett és a fiataikorú elkövető jövőjére koncentráció,
- Gyorsítja az eljárást,
- Lehetőséget biztosít a sértett érdekeinek és szükségleteinek közvetlen megjelenésére a büntetőeljárásban,
- A fiataikorú számára jobb lehetőséget biztosít a tettéért való közvetlen felelősségvállalásra,
- A büntetőeljárás stigmatizáló hatása mérsékelhető vagy teljesen elkerülhető,
- Trauma-szenzitív eljárás.

A leggyakrabban megjelenő ellenérv, hogy ha a mediáció nem sikeres, akkor feleslegesen húzódik el az eljárás, és sérül az időbeniség követelménye. Ezen túlmenően a témával foglalkozó kutatások az ügyészek körében tapasztalható ellenállást, a mediációval kapcsolatos bizalmatlanságot találják az alacsony esetszám hátterében.

## 8.3 Az eljárási garanciák érvényesülése

A fiataikorút megfelelően tájékoztatni kell elterelés esetén annak tartalmáról, következményeiről. Garanciális szabály, hogy a közvetítői eljárásban a fiataikorú törvényes képviselőjének részvétele kötelező. Ezen túlmenően minden esetben lehetősége van a fiatalnak arra, hogy meghallgassák és elmondhassa a véleményét. A magyar szabályozásban tehát érvényesül a gyermek információhoz, és a törvényes képviselőhöz való joga a Gyermekjogi Egyezmény 40. cikkében, a Pekingi Szabályok 11.3 pontjában, foglaltaknak megfelelően.

## További információk

Barabás A. Tünde: A mediáció alkalmazásának szélesedése a jog és a gyakorlat alapján – a resztoratív elvek érvényesülése az igazságszolgáltatásban

Forrás: <https://jog.tk.hu/uploads/files/BarabasTunde.pdf>

Dr. Nagy A. - Nagyné Dr Gál M.: A fiataikorúak elleni büntetőeljárás sajátosságai. Forrás: [ujbtk.hu](http://ujbtk.hu)

Dr. Turi Barnabás: A fiataikorúak bíróságának eljárása, annak sajátosságai. Forrás: [ujbtk.hu](http://ujbtk.hu)

Helsinki Committee: Children Deprived from Liberty. Country Report: Hungary (pp.313-360)

Forrás: [https://helsinki.hu/wp-content/uploads/BHC\\_2014\\_Children\\_Deprived\\_of\\_Liberty\\_EN.pdf](https://helsinki.hu/wp-content/uploads/BHC_2014_Children_Deprived_of_Liberty_EN.pdf)

1991. évi LXIV törvény az ENSZ Gyermekjogi Egyezmény kihirdetéséről

## ENSZ Gyermekjogi Bizottság 24. sz. Általános Kommentár

1993. évi XXXI. tv. az Emberi Jogok Európai Egyezményének kihirdetéséről

Az Európai Parlament és Tanács a büntetőeljárás során gyanúsított vagy vádlott gyermekek részére nyújtandó eljárási biztosítékokról címlettel 2016/800 (EU) irányelv

2006. évi CXXIII. Tv. a büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

2013. évi CCXL. törvény a Büntetés végrehajtásról

2017. évi XC. törvény a Büntetőeljárásról